

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

วิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ธุรกิจจำนวนมากต้องแข่งขันกันอย่างมาก การแข่งขันเสรีเป็นหนทางที่ทั่วโลก โดยเฉพาะเวทีองค์การการค้าโลก (WTO) คาดหวังว่าเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดที่จะได้มาซึ่งเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เจริญเติบโต ด้านผู้บริโภค การแข่งขันทางการค้าทำให้ราคาของสินค้าในท้องตลาดถูกลงจากราคาเดิม และยังมีสินค้าให้เลือกมากขึ้น ส่วนภาคธุรกิจเอกชนนั้นการแข่งขันเสรีทำให้ธุรกิจที่ก่อตั้งมานานมีรากฐานมั่นคง หรือที่กำลังเจริญเติบโตต่างต้องแสวงหาวิธีการที่จะอยู่รอด หรือเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น การเข้าร่วมเป็นพันธมิตรร่วมลงทุนกับธุรกิจอื่นๆ ทั้งที่เป็นของคนไทยหรือจากต่างประเทศ หรือการเข้าไปซื้อทรัพย์สินของบริษัทอื่น หรือการเข้าไปควบกิจการของบริษัทอื่นก็ตามเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรสูงสุดในการประกอบธุรกิจ และความคงอยู่ของธุรกิจของตนการควบกิจการอาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ อาทิ ตลาดมีการจำกัดจึงต้องควบกิจการเพื่อขยายกิจการการค้าให้กว้างขวาง หรือตลาดมีการแข่งขันสูงจนทำให้เกิดการขาดทุนจึงต้องพยายามมองหาวิธีเพื่อลดความเสี่ยงในธุรกิจของตน โดยใช้วิธีการควบธุรกิจของกันและกันเพื่อไม่ให้ต้องแข่งขันกันเอง (Friendly) หรืออาจควบกิจการเพื่อประโยชน์ในการประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของแต่ละห้าง

หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศในปี พ.ศ. 2540 และแรงผลักดันจากต่างประเทศซึ่งส่งผลให้จำนวนการควบกิจการในภูมิภาคเอเชียมีทิศทางที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ และยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต พ.ศ. 2542 ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเกาหลีใต้ ซึ่งเป็น 5 ประเทศที่ได้ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจมีมูลค่าการควบกิจการถึง 15 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในภาคอุตสาหกรรมเคมี, อุตสาหกรรมน้ำมัน, อุตสาหกรรมบริการโทรคมนาคม และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์¹ ดังนั้นการควบกิจการเป็นการเปิดเสรีทางการค้า และการลงทุน อีกทั้ง

¹ ขวดี ศรีสวัสดิ์ศักดิ์ และดาวินทร์ รัชย์พลเมือง, “การควบรวมกิจการระหว่างประเทศ คลื่นลูกใหม่ที่กำลังมาแรง,” วารสารส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทย 11 (ธันวาคม 2543): 37.

ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดระหว่างประเทศ จึงทำให้ไทยซึ่งเป็นชาติที่ต้องรองรับการเข้ามาควบกิจการของบรรดาบริษัทข้ามชาติ และบริษัทที่ประกอบกิจการในประเทศส่งผลให้รัฐบาลต้องออกมาตรการเพื่อเร่งรัดส่งเสริมให้มีการแข่งขันทางการค้าอย่างรอบด้านและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ผลักดัน พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 โดยมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดให้เป็นไปตามกลไกเสรี การป้องกันการใช้อำนาจเหนือตลาดในทางมิชอบ การห้ามการควบกิจการ (Mergers) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจเหนือตลาดของผู้ประกอบการในทางมิชอบ เพราะโดยหลักทั่วไปแล้วการเป็นผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดโดยตัวของมันเองไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่จะถือว่าผิดกฎหมายต่อเมื่อการกระทำดังกล่าวเป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 25 และการควบกิจการตาม มาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ที่อาจส่งผลให้ตลาดเกิดการผูกขาดหรือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมซึ่งจะส่งผลทำให้การแข่งขันน้อยลง หรือก่อให้เกิดการกระจุกตัว (Concentration) ของอำนาจตลาดซึ่งอาจนำไปสู่การดำเนินการที่ก่อให้เกิดการผูกขาด หรือเป็นก่อให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจจึงอาจเกิดความไม่ชัดเจน และมีปัญหาในการบังคับใช้ หรือตีความถ้อยคำสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะมาตรการควบคุมที่ใช้พิจารณาควบคุมผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดไม่ให้กระทำการใดๆ อันจะเป็นการผูกขาด หรือทำให้การแข่งขันไม่เป็นธรรมขึ้นได้ตามที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดนั้น หลักเกณฑ์เพื่อใช้พิจารณาควบคุมการรวมกิจการในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่มีความยืดหยุ่นในการพิจารณา หากใช้เกณฑ์ที่มีหลักตายตัวอาจไม่เหมาะกับการพิจารณาการควบกิจการตามสภาพเศรษฐกิจ และควรมีการแยกพิจารณาการควบกิจการแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้มีการให้คำจำกัดความหมายของคำว่า “ตลาด” หรือ “ส่วนแบ่งตลาด” ซึ่งคำดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญกับการพิจารณาบังคับใช้มาตรการควบคุมการควบกิจการการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิด

2. สมมติฐาน

มาตรการควบคุมการควบกิจการที่กำหนดในมาตรา 26 ของ พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 กำหนดไว้แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ซึ่งเป็นประเทศที่มีประสบการณ์ยาวนาน

ในการใช้มาตรการควบคุมการควบคุมกิจการ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเยอรมัน ซึ่งหากมีการศึกษาเปรียบเทียบ และนำบทเรียนของการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว นำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดมาตรการ และการบังคับใช้มาตรการควบคุมการควบคุมกิจการจะทำให้มาตรการควบคุมการควบคุมกิจการของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 ศึกษาถึงแนวทางการควบคุมการควบคุมกิจการในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ
- 3.2 ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อควบคุมการควบคุมกิจการระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ
- 3.3 ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการบังคับใช้เกณฑ์ของการอนุญาตให้มีการควบคุมการควบคุมกิจการภายในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
- 3.4 ศึกษาและวิเคราะห์เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเพื่อควบคุมการควบคุมกิจการในประเทศอื่นๆ และนำมาวิเคราะห์เพื่อนำมาปรับใช้ในการควบคุมการควบคุมกิจการภายในประเทศไทย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้มีขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษา วิเคราะห์ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาเรื่องต่อไปนี้

- 4.1 ศึกษามาตรการควบคุมการควบคุมกิจการในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ
- 4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างมาตรการควบคุมการควบคุมกิจการในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ
- 4.3 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการนำมาตรการควบคุมการควบคุมกิจการปรับใช้ในประเทศไทยเพื่อให้เกิดประโยชน์

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ทำให้ทราบถึงมาตรการควบคุมการควบคุมกิจการในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ
- 5.2 ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของมาตรการการควบคุมการควบคุมกิจการที่ใช้ในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ

5.3 ทำให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคของการบังคับใช้มาตรการควบคุมการ
ควักกิจการที่ใช้พิจารณาในปัจจุบันของประเทศไทย

5.4 นำมาตรการควบคุมการควักกิจการในประเทศอื่นๆ มาปรับใช้กับประเทศ
ไทยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6. วิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยโดยการวิเคราะห์
เอกสาร (Document Research) ด้วยการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่
เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ค้นคว้ามาจากหนังสือ ตำราทางวิชาการ และบทความ วารสาร รายงานการสัมมนา
รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ค้นคว้าข้อมูลเหล่านี้จากห้องสมุดต่างๆ เช่น ห้องสมุดคณะ
นิติศาสตร์ ห้องสมุดสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยห้องสมุดคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย